

Het team van Klaverdries staat voor een zorgbrede school. Dat wil zeggen dat wij alle leerlingen optimale groei- en leeransen willen bieden, zowel op vlak van leren als op sociaal-emotioneel vlak. Wij vertrekken daarbij van de eigenheid van elk kind en zien de ouders als belangrijke partner ! Kortom, we willen werken met een 'brede zorg' voor elk kind.

Elk teamlid draagt verantwoordelijkheid voor de kinderen van de eigen klasgroep en is bekommerd om alle kinderen van de school. Een zorgbeleid is een opdracht voor ons hele team. Het is een **gedeelde** zorg. Vanuit die dagelijkse zorg zoekt iedereen mee naar wegen om elk kind zo individueel mogelijk te begeleiden.

We proberen samen te zorgen voor **een eigentijdse aanpak** en **een stimulerende leer- en leefomgeving**. Deze groeit nog elke dag verder.

ZORGEN MOET JE DOEN

NIET MAKEN

Loesje

Algemeen vertrekken we vanuit het zorgcontinuüm:

1. Interne zorg op school (fase 0 en 1)

Binnen het team voeren enkele teamleden een aantal specifieke zorgtaken uit die het zorgbeleid op school richting geven en stimuleren.

- De zorgcoördinator: Annelore Suys. Samen met de directie geeft zij vorm en structuur aan het zorgbeleid. De invulling van haar functie:
 - de coördinatie van zorginitiatieven op het niveau van de school
 - centraal aanspreekpunt voor al degene die betrokken zijn met de zorg van het kind (ouders, leerkracht, externe diensten, therapeuten...)
 - ondersteunen van leerkrachten (via gesprekken, observaties, testen...)
 - het begeleiden van leerlingen, vooral op sociaal-emotioneel vlak en motivatie.
- De leerkracht(en) die aangesteld worden binnen het aantal SES-uren waarop onze school recht heeft. Zij staan vooral in voor de extra ondersteuning op cognitief vlak en werkhouding.

De klasleerkracht is en blijft evenwel de eerste verantwoordelijke. Hij/zij observeert, analyseert, onderneemt acties, signaleert, vraagt ondersteuning, ... waar nodig en werkt dag in dag uit met de leerlingen.

1.1 Laagdrempeligheid

Wij proberen zo laagdrempelig mogelijk te zijn naar ouders en leerlingen toe. Hiertoe bouwen wij een sfeer van vertrouwen op via info-avonden in elke klas in het begin van het schooljaar (met aanwezigheid van het zorgteam en de contactpersoon van het CLB in de jongste klassen), schoolpoortcontacten, een voorstellingsbrochure van het zorgteam (zie bijlage), een vlotte bereikbaarheid van ZOCO, een actieve inzet van het hele leerkrachtenteam op feesten voor ouders, aanwezigheid op buurtactiviteiten, enz...

De ZOCO bouwt informele contacten op met leerlingen en kleuters tijdens toezichten, de leerlingenraad en een 'contactmoment met kleuters' (ongeveer maandelijks een voormiddag vertoeven in de kleuterklas om mee te participeren of te observeren)

1.2 Op sociaal-emotioneel vlak

- In de klasgroep wordt heel wat aandacht besteed aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Dat kan onder de vorm zijn van klasgesprekken, groepsbevorderende activiteiten, thema's,...

- Een inspiratiebron tot groepssamenstelling, kan het sociogram zijn. Dat wordt jaarlijks afgenomen door het zorgteam bij de oudste kleuters en de leerlingen van het lager.
 - Er is een gezondheidsplan opgesteld (zie bijlage) die daar ook een steentje toe bijdraagt.
 - Als het even moeilijker gaat dan zijn er richtlijnen rond conflicthantering die opgenomen zijn in het vernieuwde schoolreglement en een anti-pestbeleid (zie bijlage). We proberen als team op dezelfde manier te reageren.
- * Na een conflict wordt tijd gemaakt voor een herstelgesprek, tussen het betrokken teamlid en leerling: we voorzien een afkoelingsperiode en na het conflict nemen we de tijd om de betrokkenen hun eigen verhaal te laten verwoorden. We laten de kinderen even onderling oplossingen zoeken en geven hen op die manier de kans om zelf tot een overeenkomst te komen. De kinderen geven zelf aan of alles afgesproken is en O.K. is voor alle partijen. De leerkracht grijpt pas in als dit niet lukt.
Doel: Kinderen leren achterhalen wat aanleiding gaf tot een bepaalde situatie + Kinderen leren reflecteren zonder te beschuldigen.
- * Bij een geëscaleerd conflict wordt de zorgcoördinator ingeschakeld voor een kindgesprek:
- Uitgangspunt dat de ZOCO vaak hanteert is de 'no blame' aanpak, een niet bestraffende en probleemoplossende strategie. In deze aanpak wordt de verantwoordelijkheid voor het probleem bij de groep gelegd. De betrokkenen worden samen gebracht en gaan op zoek naar mogelijke oplossingen. Deze aanpak heeft niet tot doel de feiten in vraag te stellen of nogmaals te bespreken. Evenmin wordt iemand beschuldigd of gestraft. Het is aan de groep om een aantal voorstellen te doen om het negatieve gevoel bij het slachtoffer of bij iedereen weg te nemen of te verminderen. Op die manier wil men de empathie van iedereen aanwakkeren. Dit moet wel opgevolgd worden en indien de betrokkenen zich niet aan de afspraken houden, wordt er toch gestraft. De ouders moeten altijd op de hoogte gebracht worden van het (geëscaleerde) voorval en de gemaakte afspraken.
 - bij jongere kinderen wordt de ruziemeter vaak gehanteerd (zie bijlage)
- Ook bij kinderen die het sociaal-emotioneel niet gemakkelijk hebben, kan de ZOCO worden ingeschakeld door leerkrachten, ouders of directie. Een kindgesprek kan ook altijd op vraag van een leerling zelf. Dat kan gaan

over motivatie, zelfbeeld, faalangst, zich niet goed voelen op school of thuis,...

- De ZOCO probeert zicht te krijgen op diensten die een gezin begeleiden, indien deze rechtstreeks verband houden met het kind. Indien ouders akkoord gaan en indien het nodig is, neemt zij daar ook contact mee op om af te stemmen naar aanpak toe. Ook naar opvoedingsondersteuning toe, is de ZOCO beschikbaar om eventueel door te verwijzen.
- Verder proberen wij de leerlingen zorg te leren dragen voor elkaar via een meter- en peterschap van 6^e naar 1^e leerjaar. Hierbij stimuleren wij hun verantwoordelijkheidszin.
- Onze godsdienstleerkracht volgde een opleiding tot rouwconsulente en stelde op basis van haar kennis en kunde een leidraad op in het omgaan met verlies. Leerkrachten kunnen hierin inspiratie vinden indien zij geconfronteerd worden met 'verlies' in hun klasgroep.
- Ook via de leerlingenraad proberen we leerlingen extra te stimuleren in het nemen van verantwoordelijkheidszin, hun mening uiten, rekening houden met elkaar en creatief denken. De ZOCO organiseert in het begin van het schooljaar 'verkiezingen' voor een klasverantwoordelijke in het 3^e, 4^e, 5^e en 6^e leerjaar. Degene met de meeste stemmen, is verkozen en mag naar de vergaderingen van de leerlingenraad komen. Zij nemen de ideeën mee van hun klasgenoten, hetgeen (olv de klasleerkracht) werd voorbereid in de klas. Elke schooljaar wordt er met een jaarthema gewerkt, ook vanuit de leerlingen zelf. De ZOCO laat de klasverantwoordelijken in de leerlingenraad op een creatieve manier komen tot een voorstel/initiatief/idee en stelt dat dan voor aan het schoolteam. Hetgeen weerhouden wordt, koppelt de ZOCO via verslag terug naar de klassen. In een volgende leerlingenraad krijgt iedereen de kans om daar nog eens feedback op te geven of bij te sturen waar nodig. We kwamen al tot leuke initiatieven waarbij de hele school werd betrokken: affiches ontworpen over 'vriendschap', gedichtenwedstrijd over 'iedereen anders', de 'kijk uit je doppen' krant,...
- Kinderen van de 1^e graad krijgen inspraak via de klas en de ideeënbus. Tijdens elke vergadering van de leerlingenraad gaan we na of daar iets in zit en nemen we het mee op.

1.3 Op cognitief vlak

- Het is in eerste instantie de klasleerkracht die elke leerling bekijkt als een uniek persoon en de nodige differentiatie toepast in de klas. Zowel kinderen die extra uitleg nodig hebben, als kinderen die extra uitdaging nodig hebben, komen hierbij aan bod.
 - Via de SES-lestijden kan hiertoe ook een extra persoon ingeschakeld worden. Er kan gekozen worden voor verschillende organisatievormen naargelang de noodzaak: ofwel ondersteunt de SES-leerkracht in de klas, ofwel gaat hij/zij met een klein groepje aan de slag, ofwel neemt de klasleerkracht een klein groepje, ofwel wordt er even ontdebeld...
 - Er is een leerlinggebonden volgsysteem en een klasgebonden volgsysteem, maar ook willen we ook breder kijken door het gebruik van gestandaardiseerde toetsen.
 - o Begin schooljaar: Dudal rekenen – Dudal spelling – AVI leestoetsen
 - o Midden schooljaar: uitvallers Dudal rekenen en spelling in samenspraak met leerkracht en zorgteam – AVI leestoetsen – Dudal spelling 1^e lj
 - o Eind schooljaar: AVI leestoetsen
- Via een foutenanalyse kan de leerkracht of SES-leerkracht gericht gaan remediëren waar nodig. Op algemene klasbesprekingen komt aan bod welke leerlingen blijven uitvallen of opvallend uitvallen. Het is een momentopname, maar kan ook een bevestiging zijn van wat de klasleerkracht ervaart of een aanleiding tot verder onderzoek.
- Naar aanleiding van de leestoetsen worden er in de jongste klassen leestips meegegeven naar ouders toe (zie bijlage).
 - Verder zijn er op school visies uitgewerkt rond huiswerk, leren leren en dubbelen / overgaan (zie bijlage).
 - 3^e kleuterklas: ZOCO neemt de Toeters en Kontrabas af als schoolrijpheidstest voor de kleuters waarvan de rijpheid om over te gaan naar het 1^e leerjaar, in vraag wordt gesteld. Dit wordt uiteraard samen gelegd met de bevindingen en observaties van de kleuterleidster om tot een gefundeerd advies te komen.

1.4 Specifieke vormen van zorg

- nieuwe leerlingen op school: bij inschrijving wordt het rapport van de voorgaande school gekopieerd en geven de ouders toestemming om de vorige school te contacteren indien we vragen hebben naar aanpak toe.
- ATN (anderstalige nieuwkomers): de ZOCO stelde een intakefiche op die gebruikt kan worden bij de inschrijving van de leerling zodat we al heel wat relevante info hebben om de beginsituatie te bepalen. De SES-leerkracht kan eventueel eind-/begintoetsen afnemen om het niveau van de leerling in te schatten. Sociaal-emotioneel ondersteunt de leerkracht en de ZOCO het kind en indien nodig, worden ouders ook door ZOCO of CLB verwezen naar instanties voor verdere begeleiding. Naar rapportering toe, kiezen we ervoor om tijdens het eerste jaar op school te werken met een algemeen leer- en leefhoudingsrapport dat de ZOCO in samenwerking met de leerkracht uitwerkt.
- Het GON (geïntegreerd onderwijs) is bedoeld om leerlingen met een handicap of leermoeilijkheden de lessen te laten volgen in een school voor gewoon onderwijs. De GON-begeleiding gebeurt door een personeelslid van een school voor buitengewoon onderwijs. Ze kan op verschillende manieren gebeuren: een aantal uren hulp voor het kind zelf, ondersteuning en uitleg aan leerkrachten (teamondersteuning), aanmaken van specifiek materiaal... afhankelijk van de onderwijsbehoeften van de leerling.
Het initiatief om GON-begeleiding aan te vragen, kan uitgaan van de leerling zelf, de ouders, de school, een CLB of een combinatie van de betrokken personen. Er is altijd toestemming van de ouders nodig en het is het CLB dat het protocol met de aanvraag uiteindelijk opstelt.
Als de GON-aanvraag is goedgekeurd, wordt er een administratieve opstart gedaan en daarna een inhoudelijke opstart waarin doelstellingen bepaald worden. Dat gebeurt steeds in samenspraak met alle betrokken partijen (ouders, CLB, GON, zoco en leerkracht). Verder is er ook minstens één tussentijdse evaluatie voorzien per schooljaar en een eindevaluatie.
- sticordiplannen: bij leerlingen waarbij leren moeilijk verloopt omwille van een leer- of gedragsstoornis, kan nagedacht worden over sticordi. Het zijn onderwijsmaatregelen voor kinderen met speciale onderwijsbehoeften om de (negatieve) gevolgen van hun leerproblemen in te perken en hun slaagkansen te vergroten.
Dit is in te delen in een vierveld:

* STI(muleren): bijvoorbeeld leerproblemen (h)erkennen, begrip tonen, erover praten, ...

* CO(mpenseren): bijvoorbeeld meer tijd bij een toets, mondelinge toelichting bij toets, hulpmiddelen, ...

* RE(lativeren of remediëren): bijvoorbeeld focus op basisleerstof, ...

* DI(spenseren of vrijstellen): bijvoorbeeld voor onderdelen van dictee, onderdelen van spreekbeurt, ...

Veel van deze maatregelen, worden sowieso al toegepast in de interne klasdifferentiatie van de klasleerkracht. Enkel bij een officiële diagnose van leerproblemen, wordt een sticordiplan overwogen. Indien er vraag is vanuit de leerkracht, ouder of kind, wordt steeds de dialoog aangegaan. Indien nodig, wordt vervolgens in overleg met de leerkracht en de ouders en samen met het CLB, de zorgcoördinator en een specialist terzake (bijvoorbeeld kinesist, logopedist,...) een plan opgesteld. Ook het kind wordt betrokken indien mogelijk en wenselijk. We verwachten een actieve samenwerking met de ouders zodat de maatregelen ook thuis kunnen doorgetrokken worden waar mogelijk. Elk jaar wordt dit plan samen met de betrokken partijen, geëvalueerd op haalbaarheid en relevantie. Er wordt op het rapport of de toets genoteerd of de leerling al dan niet de toets met hulpmiddelen heeft afgelegd.

- individuele leertrajecten:

bij leerlingen bij wie overzitten geen zin heeft (bvb. een duidelijke leerstoornis, waardoor een bepaald aspect ondanks sticordi zwak blijft), kan een individueel leertraject voor taal of rekenen overwogen worden. Dit gebeurt altijd in samenspraak met de ouders, het CLB, betrokken externe diensten, de leerkracht, de zoco en het kind zelf.

In zo'n individueel traject wordt in het begin van het schooljaar een beginndoel bepaald met alle betrokken partijen.

Naargelang het verder verloop, wordt dit bijgestuurd waar nodig. Sowieso is er ook een tussentijdse evaluatie en een eindevaluatie.

We streven ernaar om het kind in deze situatie, toch zoveel mogelijk te laten meedraaien met de groep. Enkel de aspecten waarop er een duidelijke uitval is, worden aangepast in individuele instructie, opdrachten en toetsen.

Minimumstreefdoel is dan om voor dat onderdeel op het einde van het 6e leerjaar niveau eind 4e leerjaar te halen.

Voor de onderdelen die aangepast worden, wordt een aangepast evaluatieblad bij het rapport gestoken.

1.5 Opvolgen van aanwezigheden

- In eerste instantie is het de klasleerkracht die opvolgt of een kleuter regelmatig naar school komt, niet constant te laat komt en of een leerplichtige niet onwettig afwezig is en op tijd op school is. Hij/zij spreekt er de leerlingen en ouders op aan en probeert ervoor te zorgen dat het belang ervan duidelijk is bij hen.
- Wanneer het probleem meermaals voorkomt, dan wordt de directie of zorgcoördinator ingeschakeld en nemen zij contact op met de ouders om verdere afspraken te maken.
- Indien een leerling meer dan 10 halve dagen problematisch afwezig is, dan wordt het CLB sowieso ingeschakeld. Zij zetten dan de nodige stappen tot een begeleidingstraject (nog steeds in samenwerking met de school).
- Wanneer een ouder aangeeft hulp nodig te hebben of een situatie door de school als zorgwekkend wordt gezien en de ouders daarvan op de hoogte zijn, kan het CLB eerder ingeschakeld worden.

1.6 Overgang naar het middelbaar

Er wordt via verschillende invalshoeken begeleiding voorzien voor de leerlingen van het 6^e leerjaar die de overstap naar het middelbaar moeten doen:

- De leerkracht verkent met de leerlingen in de klas de organisatie van het secundair onderwijs met de verschillende mogelijkheden daarin, via: <http://www.onderwijskiezer.be/secundair/index.php>. Op die manier worden leerlingen ook aangezet om ook zelfstandig informatie op te gaan zoeken m.b.t. hun schoolkeuze.
- De leerlingen van het 6^e leerjaar gaan op schoolbezoek in verschillende secundaire scholen met verschillende accenten.
- De leerlingen maken in de klas de belangstellingstest op <http://www.onderwijskiezer.be/secundair/index.php>. Ze geven daarbij een uitprint aan de leerkracht.
- De leerresultaten, het karakter en de belangstelling van de leerling worden samen gelegd in een adviserend MDO 6^e leerjaar. Daar zijn de leerkracht, directie, zorgcoördinator en het CLB (ondersteunend) op aanwezig. Na dit MDO wordt een advies naar studierichting uitgesproken naar de ouders toe. (zie document in bijlage)
- Begin 2^e trimester wordt een infoavond georganiseerd voor de ouders van de leerlingen van het 6^e leerjaar en de reeds geïnteresseerde ouders van leerlingen van het 5^e leerjaar. Ook daarin wordt de structuur van het secundair onderwijs met verschillende accenten, uitgelegd. Er kan ingegaan worden op specifieke vragen, individuele vragen kunnen

achteraf. Deze info-avond wordt verzorgd door het CLB. De klasleerkracht en zorgcoördinator zijn ook aanwezig.

- Voor leerlingen met de diagnose van een specifiek leerprobleem en bij wie specifieke begeleiding (eventueel sticordi) op school nodig was, wordt een BasoFiche opgesteld. Een BasoFiche is een document ter ondersteuning van ouders en dit bij de communicatie met de secundaire school om de continuïteit van de zorg te garanderen. We stellen de BasoFiche in mei/juni op in overleg met de ouders, de klasleerkracht, zoco en het CLB.

1.7 Vormen van overleg op school m.b.t. zorg

- agendapunt op maandelijks teamoverleg
- uitdieping van een bepaald item op deelteam
- intern overleg met collega's
- intake zorg: zoco met klasleerkracht en ouders n.a.v. een specifieke bezorgdheid over een kind. Dit kan eventueel aanleiding geven tot een andere aanpak of een verdere aanmelding naar het CLB (zie verder).
- oudercontacten: zowel op afspraak, via mail als informeel
- informeel overleg met collega's en directie
- algemene klasbesprekingen (2x/jaar) met klasleerkracht, zoco, directie en CLB (adviserend)
- driewekelijks zorgteam met CLB
- maandelijks kernteam (directie, SES en ZOCO)
- overleg met externe diensten, GON, jeugdrechtbank, pleegzorg,...

1.8 Andere afspraken

In het zorgteam kwamen we tot een visie op 'therapie op school' en maakten we daar rond een afsprakennota op. Therapeuten die op na schooltijd op school therapie geven, vullen ook een samenwerkingsovereenkomst in. (zie bijlage)

2. Externe zorg op school (fase 2)

Hiervoor kwam het CLB al nu en dan - adviserend en ondersteunend - ter sprake. Wanneer er echter voor een specifieke leerling hulp gevraagd wordt bij het CLB, dan moeten we een aantal stappen doorlopen.

Intake zorg intern op school en oudercontact: leerkracht signaleert bij ZOCO en er wordt afgesproken hoe er wordt gewerkt. Voor leerlingen in het lager wordt een intakeformulier ingevuld dat de ZOCO opstelde (zie bijlage). In deze eerste stap kan er samen beslist worden om nog niet meteen over te schakelen naar fase 3, maar eerst nog eerstelijns extra zorg aan te bieden.

Aanmeldingsformulier CLB op te stellen door ZOCO en leerkracht en te ondertekenen door de ouders die toestemming geven. Het aanmeldingsformulier moet ook voldoende gedocumenteerd worden met hetgeen reeds intern op school werd gedaan aan de problematiek. ZOCO bereidt dat dossier voor in samenwerking met de leerkracht.

Schets van de problematiek op een zorgteam (3 wekelijks) door de klasleerkracht en/of ZOCO aan onze contactpersoon van het CLB, Mietje Van den Steen.

De ZOCO stelt telkens een agenda op voor het zorgteam en enkel leerlingen bij wie de voorgaande stappen zijn doorlopen, worden geagendeerd !

De contactpersoon van het CLB stelt de casus op het CLB-team voor. Daar bekijken logopedisten, psychologen, artsen en maatschappelijk assistenten welke de meest aangewezen strategie is voor verdere hulp of verder onderzoek. De contactpersoon neemt contact op met de ouders en laat hen dit weten. Er wordt ook feedback gegeven aan de school.

Na afloop van een onderzoek door het CLB wordt een adviesgesprek gedaan met de ouders door de contactpersoon en indien de ouders akkoord gaan, meteen ook met de zoco en/of leerkracht erbij.

De school krijgt – indien wenselijk – ook schoolondersteunende tips.

Wanneer er externe therapie nodig is, dan wordt op regelmatige tijdstippen samen gezeten om de evolutie van het kind na te gaan en verder af te

stemmen tussen school, ouder en therapeut. De ZOCO fungeert als contactpersoon, organiseert en leidt dit overleg, en maakt er verslag van op.

3. LVS Zorg

Vanaf 2013 digitaliseren we ons leerlingvolgsysteem zorg via het systeem van Telraam. De ZOCO put – met terugwerkende kracht tot en met geboortjaar 2004 - alle info m.b.t. zorg waar zij van op de hoogte is, in het systeem en zorgt er op die manier voor dat er meer continuïteit kan zijn over de jaren heen.

Nog verder uit te werken.